

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	WIELKOPOLSKIE Nr 3712
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--------------------------

3. Miejscowość
JAROCIN

nr hipoteczny

6. Poprzednie nazwy miejscowości
JAROTSCHIN

województwo POZNAŃSKIE

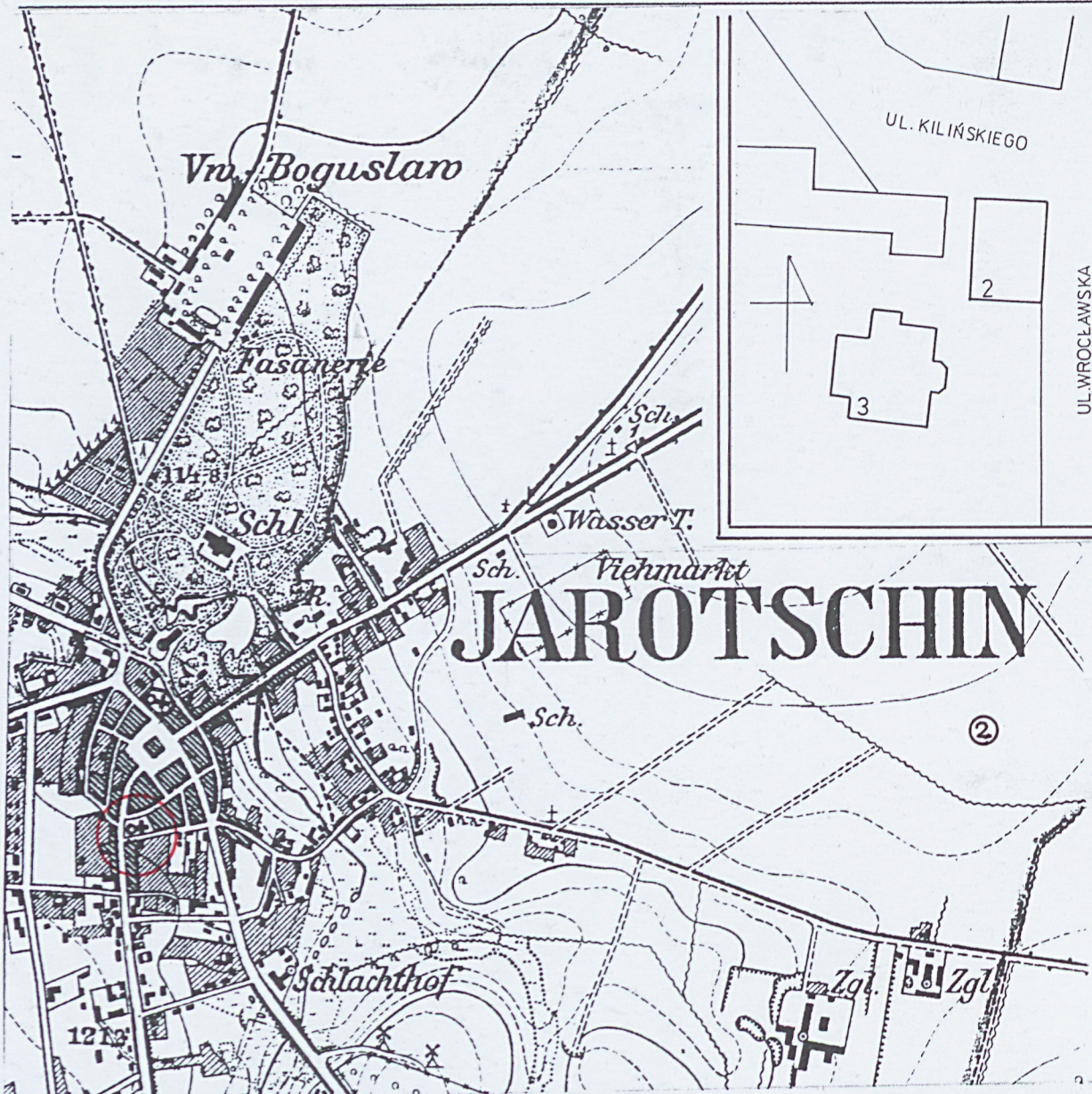
powiat JAROCIŃSKI

8. Właściciel i jego adres
Parafia Rzymsko-katolicka
p.w.św. Marcina
ul. Kardynała Wyszyńskiego 3
63 - 200 JAROCIN

9. Użytkownik i jego adres
Parafia Rzymsko-katolicka
p.w. św. Marcina
j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr 156 / wdep/A
data 18.12.2003

- ① Plan sytuacyjny
- ② Wycinek mapy z lat 1887 - 1889.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Miasto Jarocin ma metrykę średniowieczną, było miastem szlacheckim, należącym od 1 poł. XVIII w. do Radolińskich. Gmina ewangelicka powstała w 1834 r. Początkowo użytkowała salę w ratuszu. Kościół powstał dzięki dotacji Fryderyka Wilhelma IV wynoszącej 5850 marek. W związku z tym, że była to fundacja rządowa, projekt mógł wykonać tylko rejencyjny urzędnik budowlany. W październiku 1843 r. powstał projekt autorstwa Fryderyka Wilhelma Butzke, rządowego radcy budowlanego. Uriczyste poświęcenie odbyło się 12. 11. 1848 r. W r. 1877 powstał projekt helmu wieży, który istnieje do dziś. W 1895 r. miała miejsce rozbudowa od strony zach. o boczne aneksy przy wieży z klatkami schodowymi na emporę. Zlikwidowano również dwa okna w prezbiterium, powiększając trzy pozostałe. W tym czasie ufundowano nowe organy wykonane przez znaną firmę Braci Walterów z Góry Śląskiej. Z 1894 r. pochodzą witraże w prezbiterium ufundowane przez ówczesnych właścicieli Witaszyc i Słupii - Willy Dulonga i jego żonę Luise von Drigalski. Chrzcielnicę w tym samym czasie ufundowała komisja budowlana złożona z: H. Muller, F. Piefke, R. Schmidt (tabliczka na chrzcielnicy). Pewne prace renowacyjne prowadzono ok. 1930 r. Po 1945 r. kościół przejęła parafia rzymskokatolicka i zaadaptowała go do swoich potrzeb. Adaptacja polegała głównie na skróceniu bocznych empor w nawie dla umożliwienia wprowadzenia bocznych ołtarzy przy ścianie wsch. Architektura kościoła utrzymana w formach stylu Rundbogen propagowanego przez rządowy nadzór budowlany i architektów berlińskich.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: W mieście zachował się zespół poewangelicki złożony z budowli: kościoła, pastorówki starszej, z ok. poł. XIX w. (późniejsza organistówka) przy ul. Wrocławskiej, podlegającej aktualnie rozbiorce, pastorówki późniejszej z ok. 1900 r. także przy ul. Wrocławskiej (obecnie szkoła), szkoły z ok. 1900 r. przy ul. Kościuszki (obecnie gimnazjum) oraz przy tej samej ulicy dom stowarzyszeń ewangelickich. Kościół jest usytuowany przy ul. Wrocławskiej prowadzącej do rynku od strony południowej.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA:

Budowla murowana z cegły, nieotynkowana, podpiwniczona tylko pod zakrystią. Zbudowana na kamiennej podmurówce. Nawę, kruchtę podwieżową, aneksy i zakrystię nakrywają płaskie stropy, w prezbiterium sklepienie. Wieża dachowa drewniana wieszakowa, dwuwieżakowa. Dachy kryte dachówką ceramiczną karpiówką, hełm wieży zwieńczony metalową ażurową formą stożkową z krzyżem. Ściany wewnątrz tynkowane. Otwory okienne zamknięte półkoliście z nadokiennym wąskim gzymsem. W nawie okna umieszczone są w dwóch kondygnacjach zgodnie z podziałem wnętrza kondygnacją emporową, która pierwotnie obiegała trzy ściany wnętrza dochodząc do ściany wsch. W prezbiterium wydłużone trzy okna wypełnione witrażami figuralnymi, w nawie witraże ornamentalne. Drewniane empory wsparte na słupach. Na emporach drewniane podłogi. Zachowane częściowo pierwotne posadzki ceramiczne w nawie. W prezbiterium i przy bocznych ołtarzach nowa posadzka marmurowa poprzedzona dwoma stopniami. Schody zewnętrzne do nawy i aneksów obłożone nowymi płytkami ceramicznymi. Schody wewnętrzne w aneksach kręcone z próżnią, balustrady drewniane toczone. Drzwi wejściowe w kruchcie i aneksach dwuskrzydłowe płycinowe, wewnętrzne jednoskrzydłowe płycinowe, do zakrystii z prezbiterium nowe.

RZUT:

Kościół zbudowany jako jednonawowy na rzucie wydłużonego prostokąta, z wydzielonym węższym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium, do którego od pn. przylega niewielka kwadratowa w rzucie zakrystia. Od zach. do korpusu przylega kwadratowa w rzucie wieża wraz z bocznymi aneksami mieszczącymi klatki schodowe na emporę a od pn. także na wieżę.

BRYŁA:

Budynek o zwartej, wieloczęłkowej bryle zdominowanej od zach. przez wieżę zwieńczoną ażurowym stożkowym hełmem. Od wsch. do prostopadłościennego korpusu nawy nakrytego dwuspadowym dachem, przylega znacznie niższe prezbiterium nakryte dachem wielopłaciowym. Do prezbiterium przylega niższa zakrystia z dachem płaciowym a od zach. boczne niskie aneksy z dachami trójpłaciowymi.

c.d. na załączniku nr 1.

14. Kubatura 3100 m	15. Powierzchnia użytkowa 320 m	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Po 1945 r. adaptacja do potrzeb parafii rzymsko-katolickiej - skrócenie bocznych empor od strony ściany wsch. dla uzyskania miejsca dla bocznych ołtarzy. W latach następnych: - odeskowanie stropu nawy, - boazeria w prezbiterium i przemurowanie parapetów okiennych, - nowe drzwi do zakrystii, - marmurowa posadzka w prezbiterium i przy ścianie wsch. nawy, - boazeria w kruchcie, - obłożenie płytkami ceramicznymi kamiennych zewnętrznych stopni przy wejściach do wnętrza, - zadaszenie nad głównym wejściem.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Kościół utrzymany w dobrym stanie, choć nie jest znany stan stropu pod nowym odeskowaniem.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - wpis do rejestru zabytków, - zmiana kolorystyki wnętrza przy kolejnych pracach renowacyjnych			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum Państwowe Poznań, Konsystorz Ewangelicki w Poznaniu, sygn. 4259 - 4280,

22. Bibliografia

- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów Słowiańskich, red. B. Sulimierski, t.III, Warszawa 1884 r., s. 452/453..
- A. Werner, Geschichte der evangelischen Parochien in der Provinz Posen, Lissa, s. 126,
- A. Golon, J. Steffani, Posener evagelische Kirche Ihre Gemeinden und Pfarrer, Luneburg 1967.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Zbiory archiwalne i zbiór widokówek - Muzeum Regionalne w Jarocinie,
 - Dawne pocztówki Jarocina. Widokówki z lat 1900 - 1918. Jarocin 1997
- Katalog wystawy opracowany: E. Czarny, R. Królak

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Bolesława Krzyślak

data 2001r.

26. Sprawdził

data

27. Załączniki nr 1-7.

Miejscowość: JAROCIN POWIAT: JAROCIŃSKI WOJ. WIELKOPOLSKIE	Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI ob. FILIALNY P. W. ŚW.JERZEGO	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu, spis fotografii
ELEWACJE: Nieotynkowane, utrzymane w oszczędnych formach Rundbogen z półkoliście zamkniętymi oknami i drzwiami zwieńczonymi wąskimi gzymsami nadokiennymi. Elewację główną - zach. przesłania 4- kondygnacyjna wieża, której ściany nad pierwszym piętrem przerywa wąski linearny gzyms. Czwartą kondygnację wyznaczają okna okulusowe. W bocznych ścianach wieży i ścianie zach. nawy widoczne ślady okien zamurowanych podczas dostawiania aneksów. Ściany aneksów dzielą wąskie okna oraz wejścia. Boczne elewacje wzdłużne - czteroosiowe dzielą okna w dwóch kondygnacjach - górne wyższe, dolne niższe. WNĘTRZE: Wnętrze kościoła dwuczęściowe - prezbiterium wydzielone ścianą tęczową o wysokim, półkolistym wykroju tęczy zwieńczonym wąskim profilowanym gzymsem. Analogiczny gzyms wieńczy górne okna nawy. Prezbiterium oświetlają trzy wysokie okna z witrażami figuralnymi z inskrypcjami. W r. 1993 były konserwowane. Nawę rozdzielają trzy empory do których dostosowano rozmieszczenie okien: nad emporami wyższe zamknięte półkoliście, zwieńczone profilowanym gzymsem, pod emporami niższe i węższe. Witraże w nawie mają dekorację ornamentálną. Konserwowane są przez znaną poznańską firmę Powaliszów. Drewniane balustrady empor mają podziały płycinowe. Zarówno empory jak i ściany pokrywa kilka warstw farb z różnych okresów użytkowania. Pierwotny wygląd wnętrza ilustruje załączona reprodukcja fotografii z lat ok.1904 r. WYPOSAŻENIE: Zachował się neogotycki prospekt organowy z instrumentem wykonanym w znanym zakładzie braci Walterów w Górze Śląskiej, chrzcielnica z 1894r. oraz witraże z 1894 r. z wyobrażeniem śś Piotra i Pawła oraz Chrystusa, z inskrypcją: „Zur Ehre Gottes gestiftet von Willy von Dulong Herr auf Witaszyce und Slupia und seiner Gottesfurchten Ehre Frau von Drigalski im J.des Heils 1894”. Wkładkę założyła: Bolesława Krzyślak		Spis fotografii: 1. Wnętrze kościoła ewangelickiego w Jarocinie ok. 1904r. wg katalogu E. Czarnego, R. Królak. 2. Widok na kościół od pd.-zach. 3. Kościół od pn.-zach. 4. Górne kondygnacje wieży. 5. Aneks pn. i ślady okien w zach. ścianie nawy i w ścianie wieży. 6. Drzwi wejściowe do aneksu pn. 7. Aneks pd. i ślady przemurowań w ścianach nawy i wieży. 8. Widok na prezbiterium. 9. Widok na zakrystię. 10. Elewacja pn. 11. Górne okno elewacji wzdłużnej. 12. Wnętrze - widok na prezbiterium. 13. Wnętrze - część zach. 14. Ściana pd. nawy. 15. Pn.-zach. część nawy. 16. Pd.-zach. część nawy. 17. Zakończenie empory pn. stworzone po 1945 r. 18. Empory - widok na konstrukcję. 19. Strop empor. 20. Chrzcielnica. 21. Witraż środkowy w prezbiterium. 22. Inskrypcja na witrażu bocznym lewym. 23. Prospekt organowy. 24. Drzwi do zakrystii. 25. Drzwi do zakrystii od zewnątrz. 26. Drzwi do aneksu pd. 27. Klatka schodowa w aneksie pd. 28. Pastorówka z poł. XIXw. 29. Pastorówka z ok. 1910r. 30. Szkoła ewangelicka z ok. 1910 r.

1. Miejscowość **JAROCIN**
pow. JAROCIŃSKI
woj. WIELKOPOLSKIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI
ob. filialny św. Jerzego

3. Zawartość wkładki
FOTO

20

12

Wkładkę założył: BOLESLAWA KRZYSIAK, 2001r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

1

*Ein Foto der Kirche in Jarotschin
Jarotschin 1.17. Nov. 1914. Innenansicht der Evangel. Kirche
Herrn Jeremia! Mit Liebe und Glauben ist es
gemacht.*

1. Miejscowość **JAROCIN**
pow. JAROCIŃSKI
woj. WIELKOPOLSKIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI
ob. filialny św. Jerzego

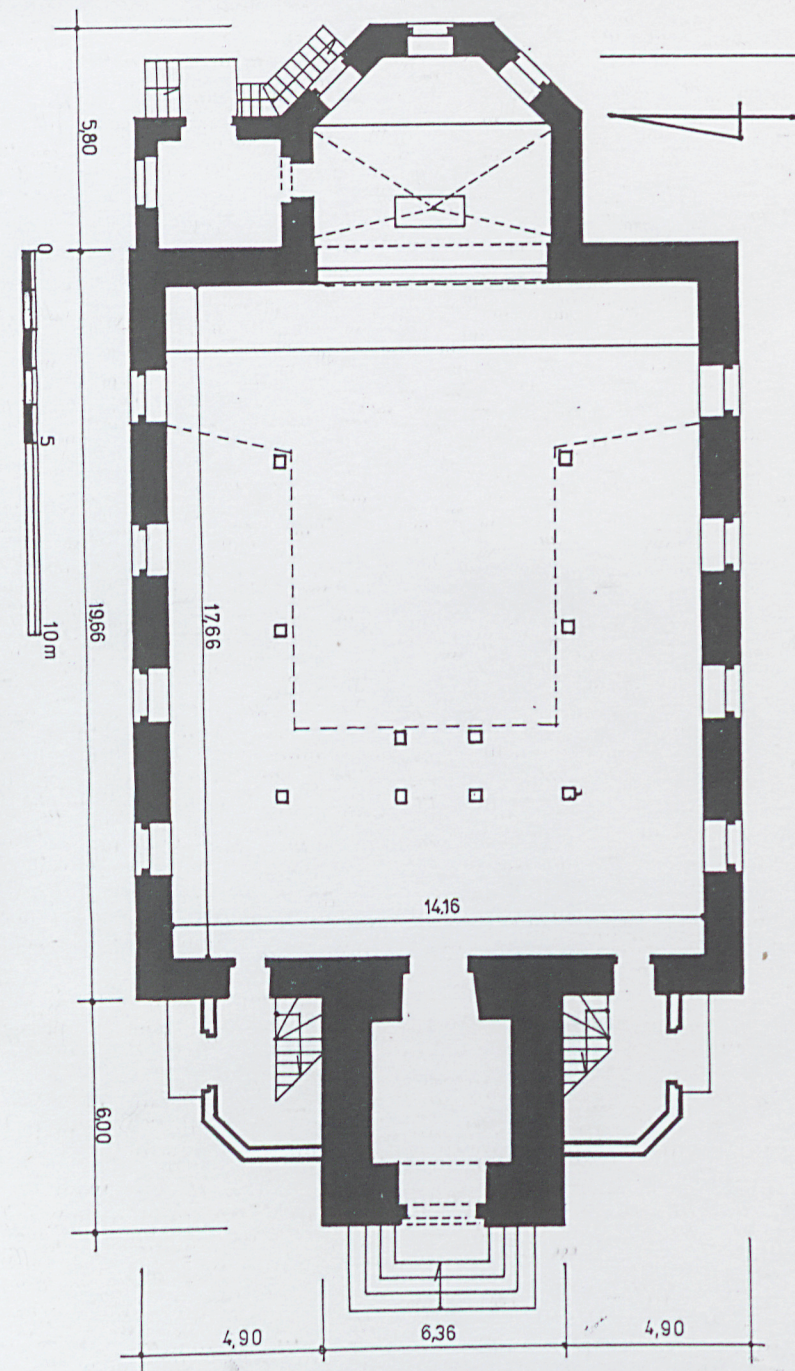
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
RZUT, FOTO

③

②

Wkładkę założył: BOLESŁAWA KRZYŚLAK, 2001 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

4

5

6

1. Miejscowość **JAROCIN**
pow. JAROCIŃSKI
WOJ. WIELKOPOLSKIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI
ob. filialny p.w. św. JERZEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

7

8

9

Wkładkę założył: BOLESŁAWA KRZYŚLAK, 2001m
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

10

11

13

1. Miejscowość **JAROCIN**
pow. JAROCIŃSKI
WOJ. WIELKOPOLSKIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI
ob. filialny p.w. św. JERZEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

14

15

16

Wkładkę założył: BOLESŁAWA KRZYSŁAK, 2001r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

17

18

19

1. Miejscowość **JAROCIN**
pow. JAROCIŃSKI
WOJ. WIELKOPOLSKIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI
ob. filialny p.w. św. JERZEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

21

22

23

Wkładkę założył: BOLESŁAWA KRZYŚLAK, 2001r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

24

25

25

1. Miejscowość JAROCIN
pow. JAROCIŃSKI
WOJ. WIELKOPOLSKIE | 2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI
ob. filialny p.w. św. JERZEGO | 3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) |
|--|---|--|

26

27

28

Wkładkę założył: BOLESKAWA KRZYŚIAK, 2001r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

29

30